

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca i Redaktor: Ksiądz Jan Pałka

Redakcja i Administracja otwarte są codziennie (prócz niedziel i świąt) od 8-11 godz. rano i 1-5 godz. po południu.

PRENUMERATA: W Brazylii 10000 zgóry, półroczna 5000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Południowej 2-50 dolary; w Urugwaju 3 pesy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Curitiba — Avea. Dr. Jayme Reis 583
Adres dla listów: Curitiba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil
Adres Telegraficzny: Lud Curitiba

Ceny ogłoszeń: — Ogłoszenia tylko zgóry płatne.
Do 3 cm. szerokości przez 1 łam do 3 razy 5000
Od 1 „ „ „ „ za każdy raz na stronie ogłoszeń 3000
Od rocznych ogłoszeń zgóry zapłaconych na stronie ogłoszeń 40 proc. zniżki
Od nekrologów 4 cm. szerokości przez 1 łam 3000
Ogłoszenia w tekście według umowy.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 300 rejsów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, R. Piekarza — Kubisa i Florekiego — W mieście São Paulo: w księgarniach około poorty głównej; Estação Luz, Sorocabana i Bras.

XIII. Walny Zjazd Związku Towarzystw »Oświata« W KURYTYBIE DNIA 7-go STYCZNIA 1934 ROKU.

Znowu minął rok owocnej działalności Związku Towarzystw i Szkół Katolickich »Oświata«. Znowu zjechali się w Kurytybie przedstawiciele licznych stowarzyszeń i uczelni polskich, należących do tej centralnej organizacji, aby wspólnie obradować nad pracą zeszłego roku »Oświata« i dalszymi jej pracami w przyszłości. Zainteresowanie Zjazdem było bardzo wielkie, nawet ze strony tych ludzi, którzy dotychczas zgóry leno spoglądali na Związek »Oświata«, a o działalności jego wyrażali się jedynie z lekceważeniem. Wspaniały, jak na tutejsze warunki, rozwój »Oświaty« pouczył ich jednak, że nie można lekceważyć organizacji, która skupia w sobie przeszło 80 towarzystw i instytucji szkolnych, rozsiągniętych po całej południowej Brazylii. — oraz blisko 200 członków indywidualnych. To przecież obok C. Z. P. najpoważniejsze dzisiaj zjednoczenie polskie na Ziemi św. Krzyża.

Najpoważniejsze jeszcze i z tego względu, że trzyma się ścisłe starych a wypróbowanych od wieków zasad katolickich i narodowych. Wszak przyświeca mu święte hasło »Bóg i Ojczyzna!«. Przypomniał je także i wyjął z gruntu jego treść i znaczenie ksiądz Jan Wiśniński, proboszcz z S. ta Candida, który miał piękne kazanie podczas uroczystego nabożeństwa, urządzonego z okazji zjazdu w kościele Księży Misjonarzy przy ul. Jaime Reis. Kazanie wywarło głębokie wrażenie na słuchaczach, którzy zapelnili całą świątynię.

Sumę celebrował ks. wizytator L. Bronny w asyście ks. St. Porzyckiego, proboszcza z S. Mateus, i ks. P. Warkocza, proboszcza z Irati. W czasie mszy św. śpiewał znany już chwalebnie na terenie kurytybskim chór im. św. Stanisława pod batutą p. doktorowej H. Skalskiej z Kurytyby. Na zakończenie odśpiewano hymn »Boże, coś Polskę«.

Samo zebranie walne odbyło się popołudniu w sali Związku Polskiego przy ul. Carlos de Carvalho. Mimo niepogody przybyło bardzo wielu delegatów, członków i gości. Na wyróżnienie zasługuje przyjazd licznych rodaków kaminjonem z pod Campo Largo. Obrady zagal prezesa, ks. J. Góral, z Abranchesi, witając wszystkich szczerymi słowami. Moją powitalną wygłosił jeszcze p. dr. R. Staniewicz, konsul generalny R. P. w Kurytybie, C. H. Trzaskowski, imieniem P. Z. P., i p. W. Stabrowski, w imieniu Zrzeszenia Nauczycieli Szkół Polskich w Brazylii. Poczem sekretarz »Oświaty«,

ks. Jan Pałka, odczytał nadesłane życzenia i korespondencje zjazdowe, oraz obszerne listy mandatów i uprawnionych do głosowania. Reprezentowanych na zjeździe było 70 towarzystw i zakładów szkolnych; brało udział natomiast w obradach około stu członków i delegatów, rozporządzających przeszło 150 głosami.

Na przewodniczącego zjazdu wybrano p. J. Fauoza z Kurytyby, na sekretarzy: p. p. J. Stańczewskiego z Marumbi i J. W. Flizikowskiego z Irati, a na asesorów: p. p. J. Plombona z Kurytyby, St. Nowaka z Ponta Grossy, St. Mikosza z Abranchesi, A. Malinowskiego z Irati i Wl. Stabrowskiego z Tres Barras. Honorowe przewodnictwem zaś złożono w ręce p. konsula gen. dr. R. Staniewicza.

Życie katolickie w ramach (PROJEKTOWANEJ) Konstytucji Brazylijskiej

Podstawą każdego państwa jest: Ziemia, ludność i ustroj. Im jakieś państwo posiada większy obszar, liczniejsze zaludnienie, doskonalszą konstytucję, tem jest ono silniejsze, potężniejsze.

Obszar państwa powiększa się drogą układów lub unii, tak, jak to czyniła Polska, lub przy pomocy wojen zaborczych jak tego dopuszczali się nasi wrogowie: Rosja, Niemcy i Austria.

Liczba ludności powiększa się z latami, a większy lub mniejszy jej przyrost zależy jest od różnych warunków nie tylko natury materialnej lecz przede wszystkim moralnej.

Ażby mieszkańcy danego kraju w sprawiedliwej mierze odnieśli zyski z ziemi, ponosili trudy w jej obronie, czyli ażby terytorjum i ludność tworzyły państwo potrzeba jeszcze ustroju, któryby regulował wzajemne stosunki obywateli, zabezpieczał ich prawa i czuwał nad wymiarem sprawiedliwości. Trzecim warunkiem państwa doskonałego jest więc jego ustroj, czyli konstytucja.

Celem każdego państwa jest dążyć do tego, ażeby każdy jego obywatel czuł się szczęśliwym i bezpiecznym w posiadaniu swych praw. Niektóre państwa, choć obszar ich jest niewielki, ludność nie najliczniejsza, jednakże mając doskonały ustroj, zapewniają swym obywatelom dostateczny dobrobyt; zachodzą znowm wypadki, iż państwa o ogromnym terytorjum, lecz niesprawiedliwie lub nieudolnie rządzone nie dają swym obywatelom tych uprawnień, jakimi cieszyć się powinni. Dlatego też od

Po uchwaleniu porządku o bliką istniała już Brazylija; a ta Brazylija narodziła się chrześcijańska, rosła w chrześcijaństwie i chrześcijańska pozostaje po dziś dzień. Jeżeli tedy Republika chce zorganizować Brazylię a nie rozbić ją, formuła wolności konstytucyjnej w Republice powinna być koniecznie chrześcijańska. Należy jednak zaznaczyć, że nie było w zamiarze twórców Konstytucji z 1891 r. odchrześcijania Brazylii, lecz — jak twierdził znany prawnik dr. Mario de Lima w dziele »O Bom Combate«, autorzy konstytucji pragnęli w jaknajwiększej mierze zapewnić wolność sumienia. Konstytucja z 1891 r. nie przeczyła ani istnieniu Boga ani też potrzebie religii. I dlatego też n. p. w szkołach nadal uczono religii. Dopiero w latach 1906—8, kiedy do rządów dostali się wrogowie Kościoła katolickiego, tłumacząc mylnie tekst konstytucji, zabroniono nauczania religii w szkołach oraz usunięto odznaki i obrazy chrześcijańskie z gmachów publicznych. Naturalnie, katolicy nie pozostali obojętnymi wobec zamachu na ich słusne i dotąd nienaruszalne prawa; na licznych zjazdach i zebraniach katolicy uchwalili stanowcze petycje i rezolucje w obronie swych uprawnień. Prym dzierżył w tej akcji, katolicy Stanu Minas Geraes, którzy po 20 latach walki, wywalczyli sobie prawo wprowadzenia z powrotem religii do szkół; w 1929 r. prezydent Stanu Minas Geraes, bez sprzeciwu rządu federalnego, podpisał dekret zezwalający na nauczanie religii w szkołach. W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

(Dokończenie na stronie 2-giej)

doskonałości ustroju czyli konstytucji w ogromnej mierze zależy nie tylko potęga państwa lecz także szczęście poszczególnego obywatela.

Doskonałość Konstytucji polega na tem, że obejmuje ona swymi prawami wszystkich ludzi mieszkających na danym terytorjum, dalej, że wszystkim, na zasadach równości i sprawiedliwości, zapewnia bezpieczeństwo nie tylko jego osoby lecz także dóbr tak materialnych jak i duchowych.

W obecnej chwili w Brazylii, Zgromadzenie Narodowe opracowuje nową konstytucję. Cały naród brazylijski wykuje jej z niecierpliwością, ufając, że nowe prawa podtykowane zasadami sprawiedliwości, wprowadzą na stałe upragniony ład i porządek w całym państwie. Wszystkie grupy, stronnictwa, klasy i warstwy zabiegają o to, ażeby ich żądania i prawa były uwzględnione w nowej konstytucji.

W momencie tak ważnym, kiedy wykuwa się nowe podstawy życia państwowego, nam, katolikom nie mogą być obce te sprawy, które będą dotyczyły lub wpływać na życie katolickie. Nietylko powinniśmy się nimi interesować, lecz ponadto znając nasz program, przyczynić się do jego przeprowadzenia.

Poprzednia Konstytucja Brazylijska z 1891 r. usunęła zupełnie religię z publicznego życia państwowego; nie wiele pomogły ostrzeżenia wielu wybitnych mężów jak n. p. Rul Barbozy, który w mowie swej wygłoszonej we Fryburgu wypowiedział słynne i znane zdanie: Przed Repu-

liką istniała już Brazylija; a ta Brazylija narodziła się chrześcijańska, rosła w chrześcijaństwie i chrześcijańska pozostaje po dziś dzień. Jeżeli tedy Republika chce zorganizować Brazylię a nie rozbić ją, formuła wolności konstytucyjnej w Republice powinna być koniecznie chrześcijańska. Należy jednak zaznaczyć, że nie było w zamiarze twórców Konstytucji z 1891 r. odchrześcijania Brazylii, lecz — jak twierdził znany prawnik dr. Mario de Lima w dziele »O Bom Combate«, autorzy konstytucji pragnęli w jaknajwiększej mierze zapewnić wolność sumienia. Konstytucja z 1891 r. nie przeczyła ani istnieniu Boga ani też potrzebie religii. I dlatego też n. p. w szkołach nadal uczono religii. Dopiero w latach 1906—8, kiedy do rządów dostali się wrogowie Kościoła katolickiego, tłumacząc mylnie tekst konstytucji, zabroniono nauczania religii w szkołach oraz usunięto odznaki i obrazy chrześcijańskie z gmachów publicznych. Naturalnie, katolicy nie pozostali obojętnymi wobec zamachu na ich słusne i dotąd nienaruszalne prawa; na licznych zjazdach i zebraniach katolicy uchwalili stanowcze petycje i rezolucje w obronie swych uprawnień. Prym dzierżył w tej akcji, katolicy Stanu Minas Geraes, którzy po 20 latach walki, wywalczyli sobie prawo wprowadzenia z powrotem religii do szkół; w 1929 r. prezydent Stanu Minas Geraes, bez sprzeciwu rządu federalnego, podpisał dekret zezwalający na nauczanie religii w szkołach. W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

Należy jednak zaznaczyć, że nie było w zamiarze twórców Konstytucji z 1891 r. odchrześcijania Brazylii, lecz — jak twierdził znany prawnik dr. Mario de Lima w dziele »O Bom Combate«, autorzy konstytucji pragnęli w jaknajwiększej mierze zapewnić wolność sumienia. Konstytucja z 1891 r. nie przeczyła ani istnieniu Boga ani też potrzebie religii. I dlatego też n. p. w szkołach nadal uczono religii. Dopiero w latach 1906—8, kiedy do rządów dostali się wrogowie Kościoła katolickiego, tłumacząc mylnie tekst konstytucji, zabroniono nauczania religii w szkołach oraz usunięto odznaki i obrazy chrześcijańskie z gmachów publicznych.

Naturalnie, katolicy nie pozostali obojętnymi wobec zamachu na ich słusne i dotąd nienaruszalne prawa; na licznych zjazdach i zebraniach katolicy uchwalili stanowcze petycje i rezolucje w obronie swych uprawnień. Prym dzierżył w tej akcji, katolicy Stanu Minas Geraes, którzy po 20 latach walki, wywalczyli sobie prawo wprowadzenia z powrotem religii do szkół; w 1929 r. prezydent Stanu Minas Geraes, bez sprzeciwu rządu federalnego, podpisał dekret zezwalający na nauczanie religii w szkołach. W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

W dwa lata później Prezydent Republiki Dr. Getulio Vargas podpisał podobny dekret o nauczaniu religii obowiązujący na terenie całej Brazylii. Dekret ten wydany w pierwszych dniach maja 1931 zezwalał na wprowadzenie nauki religii w tych szkołach, w których przynajmniej 20 uczniów, tego samego wyznania, zażąda jej nauczania. Jak dekret ten był na czasie! Jak potrzebny może zaśwładczy fakt, że w mieście São Paulo — jak oświadczył kilka dni temu podczas dyskusyj w Zgromadzeniu Narodowym, deputowany z São Paulo, p. Almeida Camargo — zażądał nauki religii 2/3 blisko 50.000 dzieci czyli 99% wszystkich dzieci stolicy São Paulo. (Estado de S. Paulo 23.XII.33) (C. d. n.) Ks. Jan Pałka

Z Brazylii

POŻAR ZNISZCZYŁ KOŚCIÓŁ W RIO.

W Rio de Janeiro ubiegłej niedzieli wybuchł gwałtowny pożar, który niemal zupełnie zniszczył kościół Niepokalanego Poczęcia, położony przy ulicy Marques de S. Vicente. Strażacy przez kilka godzin pracowali nad ugaszeniem pożaru. Ogień zniszczył niemal zupełnie wspaniałą świątynię, w której znajdowały się wielkie

NOWY PREZES »OŚWIATY« P. Jan Fauz

Na ostatnim Zjeździe Związku Tow. »Oświata«, który odbył się ubiegłej niedzieli w Kurytybie wybrany został jednogłośnie prezesem p. Jan Fauz.

Nowy prezes należy do rzędu najbardziej zasłużonych ludzi w Polonii Brazylijskiej. P. Jan Fauz jest jednym z założycieli Związku Polskiego oraz Towarzystwa T. Kościuszk-Złączność i Zgoda w Kurytybie, Sekcji Św. Stanisława, których to organizacjom jest honorowym członkiem; także w Związku »Oświata« p. Fauz pracuje ochotnie od wielu lat. P. Prezesowi Fauzowi, Redakcja »Ludu« składa z tej okazji życzenia pomyślności w pracy. Red.

wartości przedmioty. Straty obliczają na 200.000 milrejsów. Ks. Proboszcz Jansen Jatobá z narażeniem życia wyniósł z płonącego kościoła Najśw. Sakrament, oraz obrazy święte. Generał Luiz Sombra, który był protektorem kościoła, w rozmowie z jednym z dziennikarzy oświadczył, iż kościół był starą świątynią w której znajdowało się wiele pamiątek historycznych i artystycznych Korona Matki Boskiej była całą ze złota i diamentów.

W związku z pożarem aresztowano pomocnika kościelnego. Przyczyną pożaru dotąd są nieustalone.

Paraná

BARAK BARTNICKI W PONTA GROSSIE SPALIŁ SIĘ.

Ubiegłej soboty rozeszła się wieść, że w święto Trzech Króli nad ranem wybuchł w Ponta Grossie pożar w baraku, przy dr. Francisco Burzio w którym przywódcą sekty starokatolickiej, p. Teofil Bartnicki odprawiał swe obrządy.

Barak ten zbudowany był niedawno z drzewa, toteż pożar ogarnął momentalnie cały budynek. Sam p. Bartnicki, który spał wewnątrz baraku, uratował się, wyskakując jak podaje »Gazeta do Povo«, oknem. Barak był podobno meożo zadłużony, lecz z drugiej strony ubezpieczony na 18.000\$000 w Kompanji Yorkshire. Krząją pogłoski, że barak został wysadzony dynamitem, ale to zapewne tylko pogłoski szermone

tendycyjnje. Polioja niewatpli- wie wykryje przyczyne powstania pożaru.

Niebezpieczny natomiast jest nastrój w kolonii polskiej w Ponta Grossie. Zwolennicy Bar- tnickiego oskarżają podobno katolików o wywołanie pożaru.

Jak nas dochodzą pogłoski w związku z oskarżeniami za- nosi się na wytoczeniu pro- cesu ze stony katolickiej o oszczerstwa.

POŻAR W MALLECIE.

W Nowy Rok około godz. 5 tej po południu wybuchł gwałtowny pożar w magazynie towarów spożywczych p. Marjana Domaradzkiego i Ska. Pożar wybuchł tak nagle, że kiedy osoby znajdujące się w magazynie zorjentowały się w niebezpieczeństwie, ogień objął już cały dom.

Znajdujący się w pobliżu skład gazoliny p. Michała Sobanskiiego, któremu pożar poważnie zagrażał, czempredzej opróżniono, wywożąc lity gazoliny na ulicę.

Dużo ludzi spieszyło ochotnie z pomocą ofiarom pożaru, ratując towary i sprzęty z płonących domostw. Byli jednak i tacy, którzy ratowali rzeczy ale ich nie zwrócili właścicielom.

KURTYBYA

OTWARCIE WYSTAWY MIĘDZYSTANOWEJ.

Ubiegłej niedzieli w obecności Interwenta Federalnego p. Manoela Ribasa, J. E. Ks. Arcybiskupa Joao Braga, pułkownika Raymundo Sampaio, dowódcy 5-go Okręgu Wojskowego, dr. Jorge Meisnera, prefekta municypalnego, sekretarza Stanu, i wielu innych przedstawicieli władz i prasy dokonano otwarcia Międzystanowej Wystawy.

W przyszłą sobotę w południu odbędzie się na placu Osorio manifestacja na cześć interwenta federalnego p. Manoela Ribasa.

W ubiegły piątek i sobotę odbył się zjazd Zrzeszenia Nauczycielskiego.

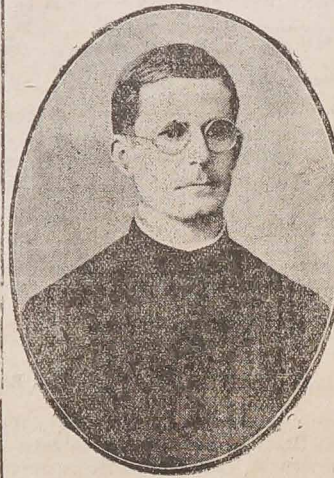
Telegramy

Z Warszawy donoszą, że rząd polski wymienił z rządem niemieckim podpisane dokumenta umowy zawartej 22 grudnia 1931 w sprawie drobnego handlu poprzez granicę polsko-niemiecką; umowa określa formalności wymagane przy przekraczaniu granicy ludności zamieszkałej w pasie pogranicznym szerokim na 10 kilometrów.

W Japonii fabryki aeroplanów pracują dniami i nocą, ażeby podolać zamówieniom rządowym; rząd udzielił kredytu na budowę 800 nowych samolotów wojskowych.

W Indiach znajduje się obecnie przeszło jeden milion twardowatych.

Nasz rodak — przełożonym Misji Polskiej w Chinach

Stolica Apostolska zamianowała naszego rodaka Ks. Ignacego Krauze prefektem apostolskim w Shuntienhu w Chinach.

Ks. Ignacy Krauze dobrze jest znanym Polonią Parańskiej, ponieważ pracował w Prudentopolis prawie dziesięć lat to jest od 1919 do 1929 r.

Ks. Krause pochodzi z Januszkowa pod Zninem w Wielkopolsce; urodził się w roku 1896. Studja odbył i święcenia kapłańskie otrzymał w Krakowie; należy do Zgromadzenia Księży Misjonarzy. Do Chin Ks. Krauze udał się bezpośrednio z Brazylii w 1924 r.

Obecnie Ks. Ignacy Krauze został prefektem apostolskim nad prefekturą (diecezją) w okręgu Shuntienhu w południowych Chinach.

Ks. Krauze posiada w swej prefekturze 12 księży misjonarzy z Polski oraz kilku kapłanów chińskich miejscowych. Należy zaznaczyć, że w tejże prefekturze apostolskiej pracują polskie Siostry Miłosierdzia z Warszawy, szczególnie w szpitalu w Schuntienhu pod kierownictwem lekarza ks. Dr. Szuniewiczza.

Przew. Ks. Ignacemu Krauzemu, wielkiemu przyjacielowi i byłemu współpracownikowi naszego pisma, z okazji nominacji na tak wysokie stanowisko składamy najserdeczniejsze życzenia pomyślności w pracach apostolskich w nawracaniu pogan.

Redakcja.

XIII. WALNY ZJAZD

Związku Towarzystw «Oświata» (Dokończenie ze strony pierwszej)

Otóż naprzykład księga podawca sekretariatu wykazuje za rok ubiegły przeszło 1500 najrozmaitszych korespondencyj i paczek. Wspomniana już wyżej pożyczka bezprocentowa przeniosła już po kilku miesiącach 5000 milrejsów. Biblioteka posiada przeszło 2100 oprawionych lub kartonowanych książek o łącznej wartości przeszło 10000 milrejsów. Około 2000 książek i broszur zaś, wartości około 2500 milrejsów, rozdano darmo towarzystwom i szkołom, należącym do «Oświaty», oraz tym szpitalom i przytulkom publicznym, w których i Polacy znajdują opiekę. Mimo że Związek «Oświata» nie otrzymuje żadnych subwencyj, wydał w r. 1933 na same zapomogi, udzielane szkołom i nauczycielom przeszło 1000 milrejsów. Majątek «Oświaty» przedstawia obecnie wartość przeszło 40.000\$000. Po dwunastu latach istnienia jest to dorobek wcale poważny!

Sprawozdanie komisji rewizyjnej odczytał p. J. Stan. Pagnués, który zaznaczył, iż gospodarka zarządu, jak wykazały księgi, była bez zarzutu. Toteż sprawozdania przyjęto bez sprzeciwu i udzielono ustępującemu zarządowi absolutorjum.

Nastąpił referat p. J. Stańcowskiego, zatytułowany «Akcja oświatowa przez biblioteki», a który znalazł przychylny posłuch. W związku z referatem ks. St. Piasecki, proboszcz z Rio Claro, domagał się wznowienia przy bibliotecie «Oświata» działu teatralnego, gdyż «Związek Amatorów Sceny» w Kurytybie nie spełnia należycie swoich zadań wobec kolonii. Ks. St. Porzycki natomiast zapowiedział do kobiet polskich, aby więcej czytały. Ks. J. Góral zaś zwrócił się z prośbą do obecnych, by propagowali tak zasłużony dla rozwoju czytelnictwa polskiego w Brazylii miesięcznik religijny «Przyjaciel Rodziny».

Na ogólne życzenie zarządził przewodniczący małą przerwę po której przystąpiono do wyboru zarządu. Wybrano na prezesa — p. J. Fauca, na wiceprezesa — p. Fr. Lachowski-

go, na sekretarzy: I. ks. J. Pałkę, II. p. W. Flenika, na skarbnika — p. J. Kopuszyńskiiego, na członków zarządu: p. p. Fr. Szubera, T. Porata, A. Chołojńskiego, J. St. Pagnuésa i ks. L. Bronnego, a do komisji rewizyjnej: ks. A. Domańskiego, ks. J. Górala i p. J. Plombona.

Po wyborach, prawie jednomyślnych, wygłosił ks. J. Pałka ciekawy referat p. t. «Życie katolickie w ramach (projektywane) Konstytucji Brazylijskiej», który wysłuchano z wielkim zainteresowaniem, a przyjęto hucznie oklaskami.

Przy ostatnim punkcie obrad: «Wolne wnioski i rezolucje» poruszono wiele zagadnień, obchodzących wprost lub pośrednio Związek «Oświata». Nie które sprawy wywołały nawet chwilowo namiętą dyskusję, szczególnie sprawa ustosunkowania się do C. Z. P., wobec którego, na wniosek ks. St. Piaseckiego, postanowiono zająć stanowisko wycaekujące aż do przyszłego sejmiku. Poza tem uchwalono szereg wniosków odrębnych, jak naprzykład ks. J. Pałki w sprawie przystąpienia bezpośrednio do Rady Organizacyjnej Polaków Zagranicą, następnie ks. J. Kielcewskiego o utworzenie przy «Oświecie» Wydziału Młodzieży na podobieństwo S. M. P., dalej ks. St. Piaseckiego i p. St. Wielocha o wyrażenie ości i uznania zasłużonemu na polu oświaty i rozwoju szkolnictwa polskiego w Brazylii p. prof. Modestowi N. Falarzowi, wreszcie ks. J. Pałki o wysłanie własnego delegata na II. Walny Zjazd Polaków Zagranicą, i wiele innych, których treść dokładną podamy później w pełnym protokole zjazdu «Oświata».

Postanowiono także wyrazić hołd Ojcu Kościoła Rzymsko-Katolickiego, Papieżowi Piusowi XI, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, p. I. Mościckiemu, Pierwszemu Marszałkowi Polski, p. J. Piłsudskiemu, Interwentorowi Federalnemu Brazylii, p. G. Vargasowi, Interwentorowi Stanu Parana, p. M. Ribasowi, Prymasowi Polski a Opiekunowi Wychodźstwa Polskiego, ks. Kardynałowi A. Hlondowi, Prezesowi Rady Organizacyjnej Pol. Zagr.

p. Wł. Raczkiewiczowi, oraz wszystkim dobrym nauczycielom polskim w Brazylii, którzy współpracują z Kościołem w wychowaniu religijnem młodzieży, podziękowanie zaś za cenne dary w postaci opłatków, obrazków, książek i czasopism «Opieka Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie», Polskiemu Towarzystwu Emigracyjnemu we Lwowie i Zjednoczeniu Młodzieży Polskiej w Poznaniu, a za bezprocentowe pożyczki wszystkim tym osobom, które przyczyniły się w ten sposób do wydawania niezbędnych podręczników polskich.

Wreszcie uczczono przez powstanie pamięć zmarłych członków «Oświaty», zwłaszcza zasłużonego Ojca Kolonii Polskiej w Paranie, ś. p. E. Woś Saporskiego.

Wobec wyczerpania programu obrad przewodniczący podziękował wszystkim uczestnikom Zjazdu za udział w naradach i solwował zebranie, zapraszając jeszcze na przedstawienie teatralne i zabawę taneczną, urządzone specjalnie dla delegatów i członków Związku «Oświata», i jej przyjaciół.

Odśpiewaniem «Roty» i okrzykami na cześć Polski i Brazylii zakończono XIII. Walny Zjazd Związku «Oświata».

Zapowiedziane występy teatralne zespołu towarzystw polskich z Abanches osiągnęły do sali Związku Polskiego bardzo wielu gości, m. in. także przedstawiciela R. P., p. konsula gen. dr. R. Stanisławicza z małżonką.

Przedstawienie przygotowane przez Wł. Siostry Miłosierdzia z Abanches, było bardzo urozmaicone. Przeliczeni widzowie rzęśliwie oklaskiwali każdą część obfitego programu. Po północy rozpoczęła się zabawa taneczna, która trwała prawie do rana. Bawiono się ochoczo i wesoło.

A więc ponownie «Oświata» dowiodła swym Walnym Zjazdem, iż jest żywotna, ruchliwa i pracowita; pokazała też, iż nie zmożę jej tak szybko wrogie elementy i że gotowa jest bronić swych zapatrywań na każdym polu życia społecznego. Związek Towarzystw i Szkół Katolickich «Oświata» uznaje tylko jedno hasło: «Bóg i Ojczyzna!» Niech o tem pamiętają ci, którzyby chętnie widzieli, żeby ta centralna organizacja katolicka upadła lub sprzeniewierzyła się swemu hasłu i poszła na pasku pewnych grup, operujących złudnymi frazesami i nierrealnym pomysłami. Związek «Oświata» zna swoje cele, wniosła i stała, i nie szorzejdzie ofiar i wysiłków, aby doprowadzić do nich swoich członków, których liczba z każdym rokiem wzrasta, co jest najlepszym dowodem, iż cele «Oświaty» naprawdę są realne i godne poparcia. A zatem niech żyje Związek «Oświata».

J. St.

ISKIERKI

— W ciągu miesiąca listopada ubiegłego roku Polska importowała towarów na sumę 72 milionów złotych, a wywoziła poza granicę za 100 milionów 895 tysięcy.

— W Polsce pod Poznaniem zderzyły się dwa pociągi; w katastrofie zginęło 8 osób a 61 otrzymało rany.

— W Niemczech zachodnich, wakatęk panujących tam mrozów, Ren zamarzał na przestrzeni 5 kilometrów; jest to zjawisko bardzo rzadko obserwowane.

— W Ameryce Północnej w miejscowości New London żona Filipa Williams powiła 29 te dziecko; Williamsowa dwa razy powiła bliźnięta i raz trojaczki; z ogólnej liczby przy życiu pozostało 10-ro dzieci.

— W Czechosłowacji w kopalniach Osek nastąpił wybuch gazu; w katastrofie zginęło kilkudziesięciu górników.

Czytelnicy z Muricy

Agentem «Ludu» i «Przyjaciela Rodziny» w Muricy został p. Jan Mikrut. Upraszamy Szan. Czytelników ażeby na ręce p. Jan Mikruta zechcieli uiszczać prenumeraty.

Przew. Ks. Proboszczowi Oebuli, który dotychczas był askaw pośrednicząc w odbiorze prenumeraty składamy podziękowanie. Redakcja.

GRZECZNY LEKARZ.

— Czyżby boleści te wskazywały na zbliżającą się starość? — Gdzieżby tam, proszę pani — wprost przeciwnie. Sądę raczej, że to jakaś spóźniona choroba dziecięca!

MIA PRZYJACIOŁKA.

— Wiesz, zaręczyłam się wczoraj i mój narzeczony na pamiątkę tego wydarzenia zesadził w naszym ogródku drzewko.

— Gratuluję. Jak tak dalej pójdzie, będziecie mieli wkrótce piękny ogródek!

U W A G A !

Firma Chargeurs Rennis e Sud Atlantique przeniosła swoje biuro na ul. Barão do Rio Branco Nr. 195 do 209.

Dr. Sylvino P. de Araujo VORONOFF wynalazca brazylijskiego lekarstwa

Fluxo Sedatina

Kobieta jest ocaloną. Słynny ten lekarz brazylijski jak również uczone rosyjski wynalazł lekarstwo FLUXO SEDATINA. Pewna pani cierpiąca na choroby kobiece a po zażyciu lekarstwa Fluxo Sedatina doznała w przeciągu dwóch godzin ulgi; organizm jej został uregulowany wszelkie bóle znikły na zawsze. Fluxo Sedatina poleca się lekarzom i akuszerkom. Fluxo Sedatina używa się po wszelkich szpitalach i po Domach Zdrowia w São Paulo i w Rio. Fluxo Sedatina można nabyć w aptekach. Na żądanie daje się porady przysyłając znaczki na list RIO — Rua Alfandega 105.

DOM CENTRALNY SIÓSTR MIŁOSIĘRDZIA

W KURYTYBIE Avon do Cruzeiro 2, C. F. 155, posiada:

Pensjonat dla pańien uczęszczających do wyższych szkół, lub pracujących w biurach.

Szwalnictwo, w której panienki będą się uczyć białego szycia, bielizny, wypraw, haftu na maszynie, oraz wszelkich robótek ręcznych od najprostszych do najwykwintniejszych.

Nauka malowania i muzyki. NAUKA JĘZYKÓW: portugalskiego, polskiego, francuskiego i niemieckiego. Nauka pisania na maszynie.

Przyjmuje się zamówienia na wszelkie roboty szycia oraz aparaty kościelne, chorągwie, sztandary i odznaki narodowe.

Pensjonariuszkom i uczniom zapewnia się troskliwą opieką w domu i poza domem, nadzór nad pracą, a przedewszystkiem możność wyrobienia duchowego, umysłowego i fizycznego.

Dom położony jest w najpiękniejszej i najzdrowszej dzielnicy Kurytyby, gdzie powietrze jest czyste i zdrowe, mieszkanie urządzone jest według najnowszych wymogów higieny.

Warunki przyjęcia i nauki omawia się na miejscu lub piśmiennie.

Dyrekcja.

SOCIEDADE GURITYBANA DOS PROPRIETARIOS

Nadzwyczajne Walne Zebranie.

W imieniu p. Dr. Prezesa Towarzystwa zapraszam Szan. Członków na nadzwyczajne walne zebranie, które się odbędzie w piątek dnia 19 stycznia o godz. 8-ej i pół wieczorem w lokalu Tenta Brazileiro przy Rua Dr. Murley, które to z powodu deszczu nie odbyło się dnia 22-go grudnia. Na walnym tem zebraniu będzie wybrany nowy zarząd i Komisja rewizyjna na rok 1934 oraz będą poruszone bardzo ważne sprawy w zakresie statutów i w interesie członków, dlatego proszę Szan. Członków o punktualne przybycie na zebranie.

Kurytyba, 4-go stycznia 1934 roku. Sekretarz: Theresa K. Seifert.

WALNE ZEBRANIE ROCZNE JUNAKA I

Zarząd Junaka I zaprasza wszystkich członków na Walne Zebranie, które się odbędzie w Domu Junaka dnia 25 stycznia o godz. 7, 30 wieczorem; w razie niedostatecznej ilości członków, zebranie odbędzie się w godzinie późniejszej, bez względu na ilość obecnych. Na porządku dziennym będzie sprawozdanie za rok 1933, wybór władz na rok 1934, podwyższenie składek mieszkaniowych oraz szereg innych ważnych spraw.

150 DOBRYCH CYGAR za 4\$ Sprzedaje dawny kierownik Firmy Kórbel - FLORECKI Pracę Tiradentes 305 (Dawniej Telegraf)

Dom do wynajęcia

Wynajmie się dom przy Avon. Dr. Vicente Machado Nr. 218 dla do bnej rodziny. Informacji udziela się przy Rua Comendador Araujo 492 - Telefon 1065.

APTEKA

HUMANITARIA - DROGARIA Rua Dr. Trajano Reis N 3 - Curytyba Wszelki wybór lekarstw i preparatów krajowych i zagranicznych po cenach niskich. Recepty lekarskie załatwia się prędko i sumiennie.

50 CYGAR Z BAHIA, skrzyż. necka 9\$000.

CHARUTARIA LIBERTY Pracę Tiradentes 305. (Dawniej Telegraf)

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich i paryskich szpitalach. - Klinika ogólna. Leczy specjalnie choroby skóry, weneryczne, pęcherza i włosów. Klinika dla dzieci. - Leczy zylaki oraz rany na nogach bez operacji Konsultorium: Nad Pharmacia - Brasil - Pracę Tiradentes 390. Przyjmuje od 12 do 1-stej i od godz. 4-ej do 6-ej. Rez. Rua Comendador Araujo 970 - Telefon 424.

DOBRA POSADA

Ważne! Znajdź jako agenci-korektorzy bardzo wygodne zajęcie i za dobrem wynagrodzeniem młodzieńcy i panny w

EMPRESA CONSTRUCTORA UNIVERSAL LTDA

Placi się zgóry, lub daje się komisowe.

Zgłaszać się osobiście przy ulicy 15 de Novembro 384 piętro, od 8 ej do 11 ej i od 14-ej do 17 ej godziny.

CHARUTARIA FLORECKI

Pracę Tiradentes 305 (dawniej Telegraf)

POLSKI HOTEL

HOTEL MARTINS

Właściciel: M. Jaruga

RUA RIACHUELO N. 114 - CURYTYBA - Paraná - Naprzeciw Pałacu Muncypalnego, róg Placu Dr. Gen. Marques, Caixa Postal 468 Tel 989.

Kuchnia pierwszorzędna. Urządzenia wspaniałe w modnym żelazobetonowym pałacyku z wszelkimi wygodami i higieną. 50 pokoiów urządzonych z komfortem. - Cenę przy- stępne.

Baczność!

Wszystko po cenach znizowanych Książki do nabożeństwa - wesele wybó- co dopiero nadziesiąt z Europy - Obraz- y religijne, figury kościelne, kramienicz- ki, lichtarze i wszelkie inne towary dewocjonalne! Wszelkie przy- ryszkojne. Drukarnia i introligatornia - Fabryka pieczętek gumowych i metalo- wych.

C. E. SCHULZ & COMP. Rua Barão do Serro Azul 66-72 CURYTYBA - Paraná

SKŁAD MEBLI

Firmy: JAKÓB KOZIEŃ

RUA SÃO FRANCISCO 332

Sprzedaje się meble: sofy, krzesła, łóżka, kołyski, stoły, kredensy, szafy kuchenne, sofy, kanapki i t. p. powyższej wspo- mianie sprzęty wykonuje się na zamówienie. Cenę są bar- dzo niskie.

Pielgi, przysze, plany na twa- rzy mają tylko ci, którzy je chcą mieć

Antisardina

usuwa je bezwzględnie w przeciegu pa- ru tygodni.

Antisardina jest największym wy- nalazkiem medycynom do leczenia skory. Antisardina jest wspaniałem le- karstwem, które oczyszcza i odnawia skóre.

Do sprzedania we wszystkich Apte- kach i Drogerjach.

Korzyści z oficjalnego akamickiego kursu handlowego

Kurs gimnazjalny handlowy w 3 lata Kurs buchalteryjny - dwa lata więcej Kurs na fachowców rachunkowości - jeden rok więcej. Kurs na prawnika lub doktora w zakresie handlowym - trzy lata więcej.

Przyjmuje się zapisy do egzaminów wstępnych na 1-szy rok Kursu Oficjal- nego Handlowego (wiek najmniej 12 lat) oraz Kursu Buchalteryjnego tych uczniów, którzy już ukończyli 5-tą serię kursu gimnazjalnego. Synowie pracowitej i szanownej Kolonii Polskiej korzystać będą ze znacznej ulgi, zapisując się do

ACADEMIA SUPERIOE DE COMERCIO DO PARANÁ (Najwyższej Akademii Handlowej Parańskiej) Rua Comendador Araujo, 276 - CURYTYBA. INTERNAT I EXTERNAT. Początek lekcji dnia 7-go stycznia. - Mówi się i po polsku.

Sklep

Artykułów Spożywczych Rocha Piekarza i Tomasza Kubisa

Kupujemy i sprzedajemy wszelkie produkta krajowe. - Po- siadamy i świeże towary spożywcze oraz napoje krajowe i zagraniczne.

SPRZEDAJEMY NAJLEPSZE

Nawozy Sztuczne i Makę Kostną PRAÇA CORONEL ENEAS 30, RÓG SÃO FRANCISCO - CURYTYBA

Chapelaria Elegante

RUA RIACHUELO 130

Zawsze nowe fasony kapeluszy dla PAŃ I DLA DZIECI. - Własna fabryka sztucznych kwiatów i wianok ślubnych. - Wykonuje się desenie na materiałach do haftu. - Welony ślubne w różnych cenach.

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA - KLINIKA PRYWATNA

DR. JORGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N. 25 - Curytyba

Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach zastosowanie sztucznego pniematora X przy osobach cierpiących na płuca. - Nowoczesny aparat Roetgena. - Diatermia. - Sztuczne ultra fioletowe, promienia słoneczne, Zyskopja i t. d. - Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5-aj

Casa das Sedas

Na prośbę wielu Klientek naszego Składu utrzymujemy w dalszym ciągu nasze niskie ceny wprowadzane z okazji naszej WIELKIEJ ROCZNICY. - KORZYSTAJCIE Z OKAZJI! TYLKO W GRUDNIA RUA DE 15 NOVEMBRO 21. Zogbi Irmãos

Akcja oświatowa przez biblioteki

(Referat wygłoszony na XIII Zjeździe Związku Tow. »Oświata«.

Obok kościoła i szkoły, gdzie żywe słowo się rozlewa, wnika w serca słuchaczy i umysły ich oświeca, poczyna wznosić się od najdawniejszych czasów dom, a pozór niemy, bo przeznaczony jedynie na skład tego słowa, utrwalonego na bezlicznych zwój- kach, tablicach i kartach różnego rodzaju książek. To biblioteka czyli księżnica, owa skarbnica wiedzy ludzkiej i jej składnica, która dla rozwoju oświaty wprost olbrzymie ma znaczenie. Zdawa- by sobie z tego sprawę już starożytni narody. Naprzykład Egipcjanie na kilka tysięcy lat przed Chrystusem nie nazywali uczniaków szkolnych inaczej je- no »uczniami księżnicy«.

Kościół Katolicki od samego początku swego istnienia popie- rał i nadal popierać będzie za- kładanie bibliotek, wiedzac, jak »ogromną rolę w życiu chrześ- lańskim, katolickim, odgrywa- ją pisma i książki katolickie; one są w domu - jak się wyraziły niedawno »Głosy Katolickie« - jakby drugą ambona, dalszą szko- łą i dalszym opowiadaniem nauki Chrystusowej«. Ślad też Ko- ściół Katolicki kładzie wielki nacisk na wydawanie i rozpowsze- chnianie dobrej lektury. Zresztą obecnie mamy nawet papieża, który osobiście kierował biblio- tekami w Milanie i Rzymie, a po wyniesieniu na stolicę Piotrową ile przestaje się interesować ży- wo wszelkimi sprawami biblio- tecznymi.

Dobra, i wszechstronnie zaopa- Manon Purgativo bardzo smaczne.

trzona biblioteka jest napraw- dę potężnym czynnikiem oświe- cenia; ona ułatwia wykształce- nie młodzieży szkolnej, pomaga nauczać dorosłych i dokształcać starszych, wreszcie przedstawia nieograniczone źródło wiedzy dla samouków. Toteż narody i pań- stwa kulturalniejsze starają się otworzyć, zwłaszcza w ostatnich czasach, jaknajwiększą liczbę bibliotek powszechnych, aby przy ich pomocy podnieść ogólny stan oświecenia.

Na czele tego ruchu stanęły dzisiaj Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, gdzie już w r. 1732 sławny Franklin założył w Phi- ladelphii pierwszą wypożyczalnię książek, a około roku 1850 istnia- ła spora liczba bibliotek publi- cznych, tak zwanych »Free Pu- blic Library«, w Nowym Jorku, Brooklinie, Bostonie, Chicago i t. d. Dzięki zaś niezliczonym ofiarodawcom, składającym nie- rzadko zawrotne sumy na potrzeby księżnicy powszechnych, jak na- przykład ów zastulony »król sta- lowy« Carnegie, który sam jeden przeznaczył na ten cel blisko 300 milionów dolarów, - powstała tam do końca wieku XIX moc- najrozmaitszych bibliotek o kil- komilijonowej często liczbie to- mów. Z początkiem XX wieku istniało już na terenie Stanów Zjednoczonych A. P. blisko 4.000 bibliotek publicznych, liczących razem przeszło 30.000.000 tomów. Największą księżnicą szczytło się wówczas miasto Boston, gdzie w jednym roku przeszło 64.000 czytelników wypożyczyło blisko jeden i ćwierć miliona książek. O tej bibliotece powstał nawet

dowcip, że »gdy zgromadzeni w jej salach czytelnicy szepcem odczytują pisma i książki, to szmer, idący od gmachu, zagłu- sza turkot powozów i pociągów kolejowych«.

Podobny rozwój czytelnictwa stwierdzono w Angli, której sam Carnegie podarował na rozsze- rzenie sieci bibliotecznej po- wsiach i miasteczkach 10.000.000 dolarów. Po wojnie światowej zaś ofiarność amerykańska przyczy- niła się wamnie do odbudowania bibliotek szkolnych i do założenia nowych, powszechnych, wzor- rowanych na księżnicach pół- nocno - amerykańskich. Ponadto, w wielu krajach, puszczono je- szcze w ruch tak zwane »biblio-

busy«, to jest biblioteki wędrow- ne na samochodach, które od- wiedzają i najdalsze zakątki i dostarczają wszędzie pożądaną lekturę na wygodnych warun- kach.

Nie dziw więc, że oświata w tych społeczeństwach, które dba- ją o rozwój czytelnictwa i poma- żają liczbę swych bibliotek pu- blicznych, wzrasta z roku na rok. Nie dziw też, że dzięki tak ży- wemu czytelnictwu pokup wy- dawnictw w tych krajach mimo t. zw. »kryzysu«, jest jeszcze bar- dzo wielki. Według najnowszych obliczeń przypada 1 nowowyd- anie dzieło w Stanach Zjedn. A. P. na 710 obywateli, we Francji na 930, a w Niemczech na 1.100. (C. d. n.) Józef Staniszewski

fitość zdobytego materiału do- wodowego w postaci bibuly, korespondencji, oraz arzesztowanie tak znacznej ilości osób zaabsorbowały wszystkie wład- dzie śledcze. W centrach przy ulicy Daniłowiczowskiej w cią- gu całej soboty odbywały się przesłuchiwania aresztowanych oraz segregowanie i odczyty- wanie materiału. Śledztwo zatacza coraz szersze kręgi.

Ceny targowe w Kurytybie

Table with 2 columns: Item and Price. Includes items like Cukier biały rafinowany, Kawa mielona, Mąka pszenna, etc.

Szpital żydowski w Warszawie

SIEDZIBA OLBRYMIEJ ORGANIZACJI KOMUNISTYCZNEJ

Władze bezpieczeństwa w Warszawie, które od dłuższe- go czasu otrzymywały wido- mości o podejrzanym stosun- kach, panujących w szpitalu żydowskim dokonały w noc z piątku na sobotę niespodzie- wanej rewizji zarówno w szpi- talu jak i w przyległych bu- dynkach, w których mieszka personel szpitalny, a również w szeregu punktów w mieście oraz na okolicznych ulicach.

Rewizja wykryła kilkanaście odezwi i ulotek o treści anty- państwowej, szereg dokumen- tów i instrukcyj otrzymanych z centrali partji komunisty- cznej oraz bardzo wiele nota- tek, znalezionej w gabinetach kilku lekarzy. Zpóśród perso- nelu szpitalnego, liczącego 105 osób aresztowano 45. Nadto uległo aresztowaniu 9-ciu le- karzy. Wszyscy aresztowani są to żydzi. Przewieziono ich na dwóch samochodach cięża- rowych do ratusza, skąd będą

przekazani sędziemu śledczemu do spraw politycznych.

Rewizja wywołała w całym mieście olbrzymią sensację, zwłaszcza, że wśród areszt- wanych lekarzy znajduje się kilku cieszących się bardzo wielkiem wzięciem w Warsza- wie.

Są to: ordynator oddziału, znany warszawski milioner dr. Ludwik Bregman (Moniuszki 11) asystent oddziału dr. Jakób Munzer, dr. Henryk Land- dau, dr. Płofskier, dr. Land- smann i dr. Melzak.

W samym szpitalu aresztowa- no ponadto dozorę Jana Zalewskiego, w którego mie- szkaniu znaleziono broń i kom- promitujące dowody. Również w szpitalu aresztowano posłu- gaczkę Chanę Hofmann, przy której znaleziono ukrytą ko- rrespondencję.

Rewizja odbywała się w obec- ności dyrektora szpitala dr. Goldmanna. Nadzwyczajna ob-

Manon Purgativo jest najlepsze.

Colegio Iguassu

(Gimnazjum fiskalizowane przez Rząd Federalny).

WSTĘPNY EGZAMIN

Zapisuje się kandydatów do składania wstępnych egzaminów do 1-ej klasy gimnazjalnej. Wstępny egzamin oraz egzamin różnych kursów gimnazjalnych odbywają się w własnym Kolegium pod kontrola Rządu Federalnego. Oprócz wykładów przepisanych przez wykwalifikowanych Profesorów, Kolegium ma także rozkład studium pod dozorem i powtarzania lekcji.

Informacji udziela się przy **Praça Rui Barbosa Nr. 401, Kurytyba.**

Cia. de Terras Norte do Paraná

LOTY na **PIERWIE POLSKIEJ** za gotówkę lub czteroletnią spłatę po 4000000 w zł. Ziemia pierwszorzędna „Terra roxa apurada”. Wydaje z alura, bez jakiegokolwiek nawozów 6600 kg. kukurydzy, fasoli po 3000 kg. dwa razy do roku, kawy at do 4000 arów z 1000 krzaków. Klimat „Savanas”. Wysokość średnia 600 m. Każden lot ma drogę aut. i wodną. Niema barwy zdrowy. Kolej żelazna w budowie, aż do końca roku przejdzie przez Londrino odległa 16 km. od Rezerwy Polskiej. Kupujący ziemię mają pierwszeństwo do pociągów na kole. — Buki czas korzystające z niskiej ceny Wokół Rezerwy Polskiej już jest znacznie drożej.

Tylko przez Agenta upoważnionego **Uwaga!** Dla kupujących dojazd koleją **IGNACY SZANKOWSKI** z Cambará, lub Ourinhos, aż na miejsce. **Cambará - Paraná.** tam i z powrotem **za darmo**, bez obowiązku kupna.

leczy reumatyzm, bóle pierśsiowe, bóle zębów, uszu, neuralgii, kolki, świeże rany i t. p.
Lekarstwo zazywa się przez nacieranie.
Jest do nabycia we wszystkich aptekach.

Pierwszorzędny Skład Polski Artykułów Spożywczych Władysława Józefa Brzezińskiego

przy **RUA IGNACIO LUSTOZA 41, róg RUA DUQUE de CAXIAS**

Każdy chce kupić dobrze i tanio a zwłaszcza w czasie kryzysu. Otóż w moim składzie można kupić tanio i dobrze artykuły spożywcze jak: **cukier, mąkę, ryż, ziemniaki**, otręby i dużo innych artykułów w ten zakres wchodzących. — Najrozmaitsze napoje krajowe i zagraniczne. — Narzędzia kuchenne stołowe; narzędzia do uprawy ogrodów.
Posiadam artykuły tylko w najlepszym gatunku i sprowadzam je bez pośredników za gotówkę i dlatego mogę sprzedawać je bardzo tanio. Proszę odwiedzić mój skład.
Władysław Józef Brzeziński

Tabaki krajowe tureckie, cygarne, cygarniczki, fupy w 18-u gatunkach.
Charutaria Liberty
Praça Tiradentes 305
dawniej Telegraf.

Bacność Rodacy!
Chcecie mieć dobrze i tanio wykonane ubrania, to udajcie się do Polskiego Zakładu Krawieckiego
ALFAIATARIA — GLORIA —
Rua Saldanha Maranh 515
Tu możecie nabyć modne mocne materiały po bardzo niskich cenach.
Bolesław Plocharski

KASZMIRY oraz **Brim Iniane**
CENY UMIARKOWANE.
Ao Mundo das **Casemiras**
Ul. 15 de Novembro 129,
KURYTYBA
MÓWI SIĘ PO POLSKU.

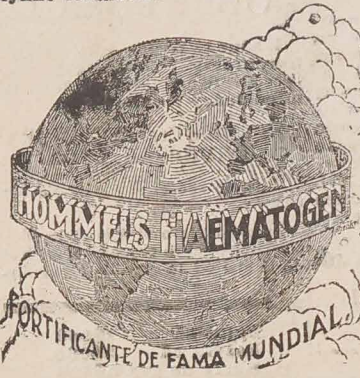
Casa da Homeopathia
Apteka Homeopathia.
Rośliny lecznicze
Specjalność produktów Aptecznych, perfumacji itp.
Praça General Osorio 57
KURYTYBA — PARANA

100 DOBRZYCH CYGAR 70000
kupicie tylko u **Floreckiego**
Praça Tiradentes 305.
(Dawniej Telegraf).

NA ŚWIĘTA

Piwa: **SZOPS CRUZEIRO** 1ltr 1\$400
CRUZEIRO PILSEN tuzin 15\$500
POMBA tuzin 13\$000
COROA tuzin 11\$000
Trunki bez alkoholu: **GAURANÁ, GAZOZA, WODA STÓ-LOWA I AGUA TONICA**
Dostarcza się do domu. — Telefon: — 495 i 751

Słynne lekarstwo HAEMATOGEN D-RA HOMMELA

rozpowszechnione po całym świecie już od 95 lat działa znakomicie przeciw: **Anemii, Sklerozie, Suchotom, Malarji - Neurastenji**, febrze, grypie, zapaleniu płuc, szkarlatynie, odrze, chorobom kobiecym, skrofuiom, astenji i t. d.
lekarstwo
Haematogen
D-RA HOMMELA
dajala zawsze z zupełnym skutkiem.

Kto chce jechać do **POLSKI** lub z **Polski** do **BRAZYLJI** niech się uda tylko do solidnej Kompanji Okrętowej

„Chargeurs Reunis” i „Sud Atlantique”
JEDYNOLITA TRZECIA KLASA.
KOMPANJA TA SPRZEDAJE BILETY BEZPOŚREDNIO DO KAŻDEGO MIASTA W POLSCE i odwrotnie bilety „chamada” z Polski do Brazylji.
Stała bezpośrednia komunikacja z polskiego portu Gdynia z Brazylją i Argentyną.
Doskonała organizacja przy sprowadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z **POLSKI**.
Informacje w języku polskim i brazylijskim udziela **P. TEOFIL G. VIDAL**
Curityba - Rua Barão Rio Branco 195-209
Paraná

KUPCY I PRZEMYSŁOWCY OGŁASZAJCIE SIĘ W „LUDZIE”

Int. Czesław Bieżanko Wrogowie szarańczy z pośród owadów

Podobnie jak wszystkie istoty żywe, szarańcza ma również wielu wrogów, do których prócz człowieka, który tępi szarańczę, należą inne zwierzęta ssące, które łowią ją i zabijają, bądź też żywią się szarańczę. Do tej grupy należą przede wszystkim owady pasorczytujące w szarańczę, które odgrywają ważną rolę w jej życiu, i bezsprzecznie należą do najważniejszych wrogów szarańczę. Istnieje zapewne także cały szereg mikroorganizmów (z pośród pierwotniaków i bakterji), które pasorczytują w szarańczę, podobnie, jak to ma miejsce w innych owadach.

Z pośród roślin za wrogów szarańczę trzeba uważać wszystkie te rośliny, które zwabiają szarańczę, a po spożyciu których, szarańczę zamiera z powodu zatrucia jedamiennymi lub alkaloidalnymi związkami w tych roślinach.

W niniejszym artykule omówimy tylko i to pokrótce najważniejszych wrogów szarańczę z klasy owadów. Najważniejszym wrogiem szarańczę, które bardzo dużą rolę odgrywa w jej życiu, są bez wątpienia pewne owady pasorczytujące z rzędu błonkoskrzydłych (Hymenoptera) zwane gąsienicznymi (Ichneumonidae) i niektóre gatunki rzędu dwuskrzydłych (Diptera), a mianowicie pewne gatunki much pasorczytujących.

Zbyt obficie pojawiające się szarańczę w niektórych latach hamują w ten sposób, że wspomniane gąsieniczniki i muchy pasorczytujące występują w roku poprzedzającym inwazję w małej ilości z powodu zniszczenia ich przez pewne choroby, inne znów owady, i t. d. Jeżeli w danych latach szarańczę występuje w niewielkich ilościach,

niezniki także dość boleśnie klują, szczególnie wtedy, gdy zostaną nagłowione, ścisnięte lub chwytane, wywołując w ten sposób zabijanie — takie postępowanie jest naturalnie bardzo niewłaściwe i niewskazane, jeden gąsienicznik bowiem może zniszczyć wiele szarańczę składając w nie swe jaja.

Robnicy ci, którzy dobrze obserwują szarańczę niejednokrotnie mówili mi, że osy gonią szarańczę — otóż to właśnie, powiedzmy, podobnie, lecz jednak dość odmiennie od os owady błonkoskrzydłe, to właśnie gąsieniczniki, które uparły się szarańczę, gonią je, aby złożyć w nich swe jaja, a tem samem spowodować w następstwie śmierć szarańczę.

Gąsienicznik Anomalon circumflexus jest owadem barwy ciemnozielonej o długości ciała od 16—18 mm, na głowie posiada dość długie (15—16 mm) rożki (anteny) i duże charakterystyczne ciemnozielone oczy; na tułowiu ma trzy pary nóg i dwie pary skrzydeł błonistych, których siłą przednich wynosi od 12—14 mm, a rozpiętość od 25—26 mm, tułów i odwłok są spłaszczone z boku.

Z pośród gąsieniczników przede wszystkim gatunek Anomalon circumflexus, a także Ryssa persusoria bardzo ważną rolę odgrywają w życiu szarańczę. Spokrewnione z wyżej wymienionymi są również baryllkarze (Microgaster), które także pasorczytują w szarańczę i przyczyniają się do jej niszczenia.

Drugą grupą owadów pasorczytujących w szarańczę, to muchy pasorczytujące. Do much tych należą tachiny (Tachinae), a mianowicie Tachina larvarum i Tachina trunchina. Prócz tych bardzo ważną rolę w życiu szarańczę odgrywają muchy Sarcophaga cordeli i Forbia olleriana. Sarcophaga cordeli należy do najpospolitszych much pasorczytujących zarówno w szarańczę dorosłej, jak i w postaciach młodocianych-larwalnych szarańczę. Szarańczę gina, ponieważ larwy wyżej wspomnianych much zjadają organy wewnętrzne szarańczę, powodując jej śmierć. Również wyżej wymienione są również bardzo ważne żywiołowe, gdyż wielki procent szarańczę ginie od tych much.
Przed kilku miesiącami w jednym z pism wychodzących w Argenty-

nie rzuciełem myśl zakładania przy wydanej pomocy rządu specjalnych stacji entomologicznych, które zajęłyby się hodowlą na wielką skalę wymienionych gąsieniczników i much, aby je potem w razie potrzeby szarańczę można było użyć skutecznie do walki z szarańczę. Może się jednak tego wreszcie czy później doczekamy — to sprawa przyszłości.

Teraz, należy jeszcze raz podkreślić, że w walce z szarańczę pewne gatunki gąsieniczników i niektórych gatunków much pasorczytujących okazują rolnikom wielką pomoc. Chrońmy więc gąsieniczniki, pomimo to, że ich ukłucia są dość bolesne! — Gąsieniczniki, to wrogowie wroga naszych pól, to wrogowie szarańczę, to nasi najlepsi sprzymierzeńcy, nasi przyjaciele z pośród owadów.

Kraina głodowej śmierci

Głód na dalekiej północy. — Co się dzieje w Archangielsku?

Dziennik „Wozrozdienie” ogłosił w jednym, swych numerów wrażeń pewnego marynarza, przybyłego z Archangielska, gdzie zaobserwował kilka obrazków z życia ludności, przebywającej tam na robotach przymusowych.

Głodni. W przystani archangielskiej ładowano na parowiec materiał leśny. Robotnicy osłabieni z głodu ruszają się powoli, dźwigając z trudem ładunek na wychodzących barkach. Chłopiec okrętowy w pewnym momencie wyrzucił przez drzwi kajuty na pokład ogryzioną skórę chleba. Robotnicy, kilku było, rzucili się na zdobycz, lecz pochwylił tylko jeden, który momentalnie pożądaną kęsek włożył do ust. Na nieszczęście znalazł GPU, który takomero robotnika wprowadził z sobą. Co się stało z ofiarą nie wiadomo. Najprawdopodobniej skazany został na śmierć głodową.

Za odbieranie lub przyjmowanie produktów od cudzoziemców pozbawiają człowieka władze tamtejsze kartek na chleb, często nie przyjmują takich do robót, a na kapitana statku nakładają karę.

Następnego dnia istotnie przybył na parowiec czekista dla przeprowadzenia śledztwa, w rezultacie którego zagroził kapitanowi grzywną.

Innym razem kucharz wyrzucił na kupę popiołu głowy śledziowe i wnętrzości. Znajdujący się na pokładzie Rosjanie rzucili się na odpadki i pozjadali je wraz z popiołem.

Padają z głodu na ulicach. Bawłem w mieście u znajomych — opowiada dalej marynarz. — Rano o godzinie 8-mej zaproponowano mi krótką przechadzkę. Już nieopodal domu zauważyłem wóz, a na nim trzy trupy. Znajomy mój oświadczył, że to jeszcze nie wszystko, co widzimy. Kilka kroków dalej zabrano na wóz jeszcze jednego nieboszczyka. W pobliżu przystani byliśmy świadkami śmierci głodowej. Przed nami bowiem stał chwiejnym krokiem jakiś starzec. Wkrótce upadł i skonał.

Na toczący się po ulicach wóz zabrano natychmiast i tego trupa, byle tylko nie wpadł w oczy cudzoziemców, przybywających tu na transportowcach.

Latem zbierają z ulic 10 do 12 trupów dziennie, zimą liczba wypadków głodowej śmierci jest znacznie większa.

CZUJE POŻEGNANIE. — Będziesz mnie kochał mimo tego, że tak daleko od ciebie odejdzam?

— Ależ naturalnie, moja droga! Im dalej jesteś odemnie, tem więcej cię kocham!

Manon Purgativo
Niema diety

Manon Purgativo
Smaczne jak napój.